

De roofblei

Roofblei, de naam klinkt tegenstrijdig. 'Blei' doet denken aan een hulpeloze witvis die als prooi dient voor vraatzuchtige roofvissen. Het voorvoegsel 'roof' doet echter iets anders vermoeden.

Herkenning

Op het eerste gezicht lijkt roofblei (*Aspius aspius*) met z'n zilveren schubben op veel andere karpersachtigen. Vooral de jongere exemplaren vertonen veel gelijkheid met winde en alver. Kijken we beter dan zien we een gestroomlijnd lichaam met de bouw van een torpedo, grote puntige vinnen en een grote bovenstandige bek die doorloopt tot onder het oog. Kortom het arsenaal van een pijlsnelle roofvis. Dat roofblei ook nog eens bijna een meter lang kan worden, maakt de soort erg populair bij sportvissers.

Ecologie

Roofblei voelt zich thuis in de midden en benedenlopen

van rivieren en omliggende wateren. Vanaf een lengte van 30 cm maakt roofblei jacht op kleine vissen tot zo'n kwart van de eigen lichaamslengte. Plaatsen met een sterkere stroming in de bovenste waterlagen vormen het favoriete jachtterrein.

In het voorjaar trekken veel roofbleien stroomopwaarts naar plaatsen met ondiep stromend water, waar gepaaid wordt op grind of structuren als vegetatie en takken.

Herkomst en verspreiding

Het natuurlijke verspreidingsgebied van roofblei ligt ten oosten van het stroomgebied van de Rijn; van Zuid Scandinavië tot aan de Aral Zee. In Duitsland zijn er sinds de 70'er jaren uitzettingen door sportvissers gedaan in het stroomgebied van Rijn en Maas. Begin jaren '80 ontsnapten uitgezette Scandinavische roofbleien uit afgesloten wateren langs de Duitse Roer als gevolg van een overstroming. Vervolgens werd in 1984 voor het eerst een roofblei waargenomen in het Nederlandse deel van de Roer. Dankzij (soms onbewuste) uitzettingen en natuurlijke voortplanting kunnen vestigen in het Rijnstroomgebied. Roofblei is een goede zwemmer en blijkt uit onderzoek in de Duitse Elbe te beschikken over een grote migratiecapaciteit. Deze eigenschappen helpen de soort bij de verspreiding

Verspreiding roofblei in Nederland in de periode 1984-2012 (Bron: NDFF/RAVON)

Roofblei (Foto: Jelger Herder)

binnen een watersysteem. Het is daarom waarschijnlijk dat ook zonder de uitzettingen kolonisatie van het stroomgebied van de Rijn zou hebben plaatsgevonden via het in 1992 geopende Main-Donau kanaal.

Ondanks de eerste waarneming in 1984, vinden pas vanaf het begin van de jaren '90 in toenemende mate nieuwe waarnemingen van roofblei plaats in Nederland. Of kolonisatie via het Main-Donau kanaal hierbij een rol gespeeld heeft is onbekend. In 2000 zijn er waarnemingen van roofblei uit alle takken van de Rijn, terwijl de verspreiding in de Maas achterblijft. Na 2000 duikt roofblei steeds vaker op in de met de grote rivieren verbonden kleinere rivieren, kanalen en meren. Een goed voorbeeld is het stroomgebied van de Mark waar begin jaren '00 de eerste volwassen roofbleien en later juvenielen in de singels van Breda en de Bovenmark werden aangetroffen. Ook in polderwateren en afgesloten wateren worden tegenwoordig roofbleien aangetroffen. Een verklaring is het inlaten van rivierwater en daardoor inspoelen van jonge exemplaren. Daarnaast blijkt uit de waarnemingen dat er illegale uitzettingen plaatsvinden in afgesloten

wateren. In Drenthe en Zeeland zijn door de geïsoleerde ligging van het Rijn- en Maasstroomgebied nog weinig waarnemingen van roofblei, in Groningen zijn zelfs nog geen waarnemingen bekend.

Bedreiging inheemse soorten

Introducties van exoten kunnen tot achteruitgang van inheemse soorten leiden. Aanwijzingen van verdringen van inheemse soorten door roofblei zijn er op dit moment niet. Directe concurrentie met inheemse roofvissoorten als snoek, baars en Europese meerval lijkt niet op te treden doordat het jachtgebied weinig overlap vertoont.

Sportvisserij

Sinds eind jaren '90 wordt er in toenemende mate gericht op roofblei gevestigd in de Nederlandse wateren. Tegenwoordig is roofblei één van de populairste sportvissen in ons land en wordt liefkozend 'Zilveren Pijl' genoemd. De grootste geregistreerde roofblei in Nederland is 88 cm, maar meldingen van grotere exemplaren zullen waarschijnlijk niet lang uitblijven.

Martijn Schiphouwer

